

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІКТ ТА AR-ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Шевченко Світлана Віталіївна,
кандидатка психологічних наук,
завідувачка Лабораторії психофізіологічних досліджень,
доцентка кафедри психології

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Svetlanashev1986@gmail.com

Варіна Ганна Борисівна,
магістерка психології,
старша викладачка кафедри психології

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, anyavarina22@gmail.com

Нестримний соціально-економічний та інформаційно-технологічний розвиток суспільства все частіше вимагає від кожного з нас вміння максимально ефективно використовувати не тільки адаптаційний потенціал, а й резервні регулятивні ресурси. Умови воєнного існування суспільства, зростання ролі віддаленої взаємодії суб'єктів праці висувають все більше викликів до людини як суб'єкта власного життя. Все більше цінуються суб'єктні якості особистості, що визначають її життєздатність [1]. Як показують дослідження, життєстійкість взаємодіє з активністю, здатністю людини до самостійного прийняття рішень, професійною та академічною успішністю, вірою в свої сили, умінням справлятися з труднощами, стресовими ситуаціями, зберігати своє здоров'я та психологічне благополуччя. Невід'ємною характеристикою сучасної ситуації є процес глобалізації, що торкнувся усіх сфер суспільного життя і системи вищої освіти. Глобальні перетворення всіх сторін життя суспільства і системи вищої освіти призводять до підвищення вимог щодо ресурсів особистості. Щоб відповідати вимогам інноваційного суспільного розвитку, необхідно мати певні особистісні установки, якості та цінності, які б дозволили повноцінно брати участь в інноваційних процесах - високий потенціал самореалізації, стійкість по відношенню до фрустрації, здатність перетворювати проблемні ситуації в позитивний досвід, готовність до зміни сформованих поведінкових стереотипів, толерантність до невизначеності, розвинену мотивацію до самовдосконалення та інноваційної діяльності і т. п. [2].

Сучасні тенденції діджиталізації освіти та трансформації компетентнісного підходу передбачають активну реалізацію інноваційної інформаційно-комунікативної стратегії розвитку вищої освіти. Відповідна інноваційна стратегія зумовлює не тільки пошук адаптивних, ресурсних ІТ технологій, але й розвиток нових компетентностей сучасних фахівців. Однією з ключових компетентностей сучасного фахівця є здатність до реалізації життєстійкості, як можливості суб'єкта знаходити міру відповідності наявним умовам, визначає захищеність людини від різного роду загрозливих впливів, пов'язана з уявленнями людини про свою здатність успішно реалізувати поведінку, необхідну для досягнення очікуваних результатів, долати негативні

впливи навколишнього середовища та реалізувати потенційні можливості людини в конкурентному просторі [3].

Цифрова революція, що породила розумні підключені пристрої і вибухове зростання обсягів даних, підвищує продуктивність і відкриває можливості для вищої освіти. У Концепції модернізації вищої освіти поставлено важливе завдання - оволодіння сучасною людиною ІКТ [4]. У зв'язку зі зміною домінанти професійної діяльності необхідно готувати майбутніх фахівців до різноманітних видів діяльності, які пов'язані з обробкою інформації, в тому числі, освоєнні засобів інформатизації. Впровадження сучасних інформаційних технологій навчання повинно бути поступовим: від використання деяких елементів навчання з використанням ІКТ до використання електронних підручників. Виділяють такі основні напрями впровадження комп'ютерної техніки в освітній процес: використання комп'ютерної техніки як засіб навчання; використання комп'ютерних технологій в якості інструментів навчання, пізнання себе і дійсності; розгляд комп'ютера і інших сучасних засобів інформаційних технологій в якості об'єктів вивчення; використання засобів нових інформаційних технологій як засобу творчого розвитку особистості; використання комп'ютерної техніки в якості засобів автоматизації процесів контролю, корекції, тестування і психодіагностики; організація комунікацій з використанням засобів інформаційних технологій з метою передачі і придбання педагогічного досвіду, методичної та навчальної літератури; використання засобів сучасних інформаційних технологій для організації інтелектуального дозвілля; інтенсифікація та вдосконалення управління навчальним закладом та навчальним процесом [5].

На думку дослідників, за останні 5 років число здобувачів в нашій країні, які вміють різнобічно користуватися комп'ютером, інноваційними ІКТ та інтернет ресурсами, збільшилася приблизно в 10 разів. Однак, як показують дослідження, в основному більше часу приділяють спілкуванню в соціальних мережах, розважальних сайтах. При цьому пізнавальні мотиви, самопізнання та саморозвиток в процесі роботи з комп'ютером та інтернет мережею знаходяться приблизно на двадцятому місці. Водночас перед сучасною вищою освітою актуальним постає питання підготовки конкурентоспроможного фахівця, здатного до конструктивного вирішення професійних завдань в мінливому життєвому просторі та збереженні високого рівня професійної стійкості та працездатності.

Способи застосування технологій доповненої реальності в освіті знайшли своє відображення в методології MARE (Mobile Augmented Reality Education). Запропонована складається з трьох ієрархічних шарів: основа, функції та результати. В основу покладено аналіз різних способів навчання від отримання теоретичних знань до вироблення практичних навичок. Яка б теорія навчання не була прийнята в освітній установі, наприклад, асоціативно-рефлекторна теорія навчання або теорія проблемно-діяльнісного навчання, для вищої школи основним критерієм оволодіння знаннями є їх застосування на практиці. Функціональний рівень залежить від індивідуального підходу і дій того, хто навчається і його взаємодії з освітніми ресурсами (рис.1).

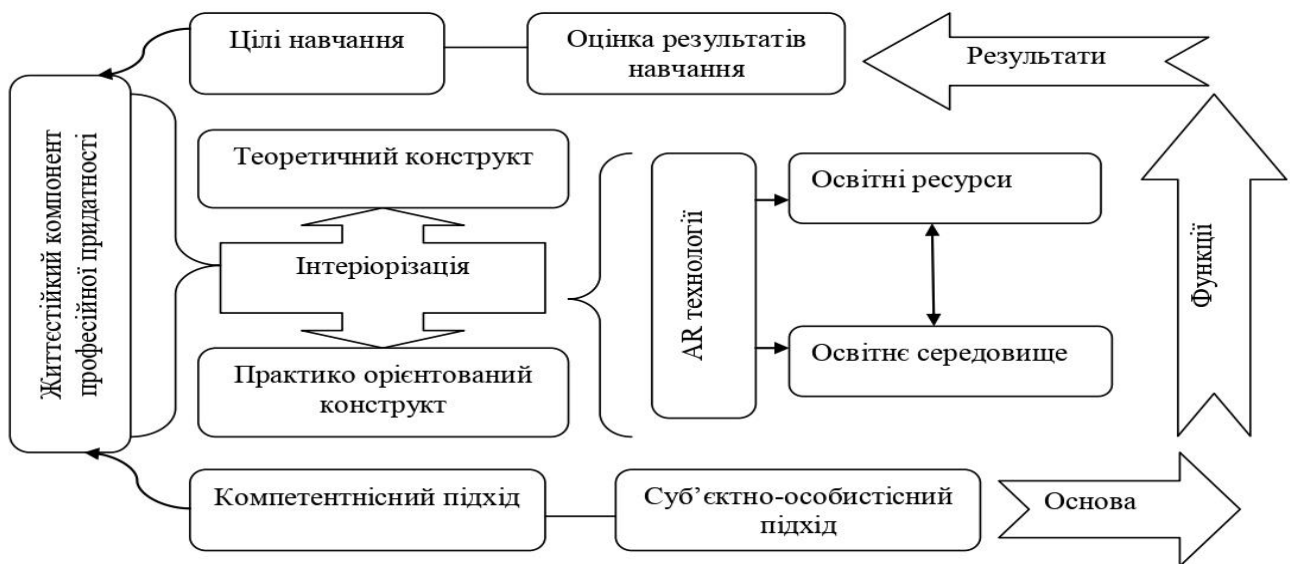

Рис 1. Схема впровадження AR технологій в освітній процес у вищій школі (базис методології MARE)

Як видно з наведеної схеми, до сфери технологій доповненої реальності (AR) відносяться насамперед освітні ресурси. Ці ресурси і їх сукупність, яка становить освітнє середовище, покликані заповнити прогалини між необхідними компетенціями та отриманими результатами навчання й сприяють інтеріоризації теоретичного та практичного досвіду на шляху професійної придатності та конкурентноспроможності. У відповідній схемі AR технології виступають інтеріорізуючою ланкою, яка надає можливість наблизити теоретичний та практико-орієнтований конструкт професійної підготовки до життєвих реалій, що й впливає на розвиток життєстійкості особистості [5; 6].

Отже, підготовка молоді до життя і діяльності в конкурентному та динамічному світі потребує професійно-особистісного зростання суб'єктів процесу професійної підготовки. Все це актуалізує проблему психологічного забезпечення процесу професійної підготовки в закладах професійної освіти, її спрямованості на особистісне і професійне зростання студентів, розвиток у них здатностей швидко адаптуватися до нових умов, мобільно реагувати на нові виклики, виявляти оперативність у прийнятті рішень, виробляти готовність до демократичного, партнерського спілкування і міжособистісної комунікації, до соціально активних дій. Використання інноваційних ІКТ в процесі психологічного супроводу професійного становлення майбутніх фахівців стає пріоритетним напрямком професійної освіти. Сьогодні майбутнього фахівця обмежує не брак інформації, а складність її осмислення і застосування - іншими словами, потрібен новий тип інтерфейсу. Найперспективнішим рішенням виглядає пошук можливостей для модернізації інформаційно-ресурсного забезпечення сучасного освітнього простору з урахуванням інновацій науки та техніки. Відповідно, з урахуванням розповсюдження ІКТ та AR-технологій та зміни компетентісного підходу в процесі підготовки майбутніх фахівців, актуальним постає питання інтеріоризації новітнього інформаційно-ресурсного забезпечення в процес підготовки конкурентоздатного, життєстійкого фахівця, що здатен до мобілізації та самореалізації внутрішніх потенційних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Чанчиков І. К. Аналіз життєстійкості особистості: системний підхід. Теорія і практика сучасної психології, 2019. - 4(2), 59-62. Doi: 10.32840/2663-6026.2019.4-1.11
2. Кузікова С. Б. Життєстійкість як адаптаційний ресурс особистості. Психологічні координати розвитку особистості : реалії і перспективи : збірник наук. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (27-28 квітня 2020 р., м. Полтава). Полтава. 71-73
3. Чиханцова О. Психологічні основи життєстійкості особистості: монографія. – К. : Талком, 2021 р. – 319 с.
4. Шмиголь М. Ф., Юшкевич Ю. С. Віртуальна реальність як феномен інформаційного суспільства: світоглядний аспект. Гілея: науковий вісник. 2019. Вип.142(2). С. 212–215. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2019_142%282%29__44
5. Климнюк В. Є. Віртуальна реальність в освітньому процесі. Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил, 2018. № 2. С. 207–212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZKhUPS_2018_2_30
6. Корніяка О. М. Життєстійкість у професії викладача. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2019, 93-110.